

Nr 12.

Av herrar **Johansson** i Stockholm och **Hagberg** i Luleå, om åtgärder mot krigspropaganda.

Jämsides med ökningen av krigsrustningarna i USA och Västeuropa stegras propagandan för ett nytt krig. Det mest slående exemplet på sådan ohöljd propaganda är det specialnummer som den stora amerikanska tidskriften *Collier* utsände i slutet av år 1951. Detta specialnummer var helt ägnat åt att ge en framtidsvision av hur Amerikas förenta stater med atombomber ödelägger Sovjetunionens städer och samhällen, ockuperar landet och inför det nordamerikanska sättet att leva.

Också i vårt land finns det människor med stort inflytande över mäktiga propagandamedel, som söka efterlikna den nämnda amerikanska propagandan för ett nytt krig, i vilket man menar att Sovjetunionen, Europas folkdemokratiska stater och den kinesiska folkrepubliken skola förgöras.

Propaganda av detta slag har enhälligt fördömts av Förenta Nationerna i ett uttalande vid generalförsamlingens sammanträden den 3 november 1947. I en cirkulärskrivelse till Publicistklubben, Journalistföreningen, Tidningsutgivareföreningen, Radiotjänst och de politiska partiernas pressombudsmän meddelade utrikesministern den 20 februari 1948 detta Förenta Nationernas beslut. Krigspropaganda som förekommer i svensk press och radio samt från de politiska partiernas sida strider således mot förpliktelser som Sverige åtagit sig i Förenta Nationerna och utföres mot bättre vetande.

Den här åberopade resolutionen från Förenta Nationerna begränsar sig emellertid inte till att fördöma krigspropaganda. Resolutionen anmodar de till FN anslutna regeringarna att »med alla för dem tillgängliga publicitets- och propagandamedel» främja vänskapliga förbindelser mellan nationerna samt »främja spridandet av alla upplysningar avsedda att giva uttryck åt alla folks obestridliga önskan om fred».

I en motion vid 1951 års riksdag föreslogs att riksdagen i skrivelse till regeringen skulle begära förslag om sådan ändring av strafflagen att krigspropaganda kunde beivras vid domstol. Riksdagen avtog detta förslag med hänvisning till att en utredning pågår som berör en del av frågan samt att »begreppet krigspropaganda är så vittomfattande och till sin betydelse obestämbar, att begreppet näppeligen lämpar sig som grundval för brottsbeskrivning».

Den av första lagutskottet anförda motiveringen är inte hållbar. Den utredning som åsyftas har inte att ta ställning till frågan om krigspropagandan i allmänhet. Att krigspropaganda inte skulle kunna bli föremål för brottsbeskrivning är en undanflykt. Låt vara att begreppet är svävande,

men vissa slag av grov krigspropaganda låta sig mycket väl beskrivas i lagtext. Vi vilja därför upprepa det förslag, som ställdes till 1951 års riksdag.

Men även om 1952 års riksdag bifaller ett sådant förslag är endast ena delen av den anmodan, som utrikesministern den 20 februari 1948 delgav pressen, radion och de politiska partierna, uppfylld. Den andra och minst lika viktiga delen återstår, nämligen positiva åtgärder för att främja vänskapliga förbindelser mellan folken och främja spridandet av alla upplysningar om folkens fredsvilja. På detta område ha regering och riksdag stora möjligheter att förverkliga Förenta Nationernas beslut och stora försummelser att gottgöra. Ty praktiskt taget ingenting har gjorts på detta område, ehuru väl anledningar till ingripanden inte saknats. Vi vilja här endast erinra om den kompakta ovilja som Radiotjänst visade då det gällde att delge svenska folket upplysningar om den nordiska fredskonferens som hölls i Stockholm i slutet av november månad 1951. Trots upprepade erbjudanden från konferensens ledning och deltagare vägrade Radiotjänst att med ett enda ord ge svenska folket upplysning om konferensen. Och dock är det väl obestridligt att sådana upplysningar voro avsedda att ge uttryck åt de nordiska folkens vilja till fred.

Inom krigsmakten har det enligt pressuppgifter vid upprepade tillfällen förekommit att officerare inför manskapet bedrivit krigspropaganda. Det synes oss därför ändamålsenligt att regeringen delger ovan nämnda FN-beslut också till krigsmaktens förbandschefer och upplysningsdetaljer samt beivrar brott mot resolutionen och underlåtenhet att fullgöra vad däri säges.

Andra propagandadetaljer som stå under regeringens direkta ledning, såsom undervisningen i skolorna, filmcensuren m. fl., borde också under rättas om den här återupade FN-resolutionens ordalydelse.

Därest statsmakterna vidtog lämpliga åtgärder för att omsätta Förenta Nationernas beslut i detta hänseende i verkligheten, skulle de krigspropagandister som verka i detta land snart bli isolerade och därmed oskadliggjorda.

Vi tillåta oss sålunda föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om dels förslag till sådan ändring av den allmänna strafflagen att krigspropaganda blir straffbelagd; dels att regeringen skyndsamt delger Förenta Nationernas beslut av den 3 november 1947 angående krigspropagandan till krigsmaktens förbandschefer, samtliga skolor, statens filmcensur och övriga statsmakterna underställda upplysnings- och propagandaorgan med besked att allvarligen efterkomma de i beslutet givna rekommendationerna.

Stockholm i januari 1952.

Gustav Johansson.

H. Hagberg.